

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum ueniale peccatum sit dispositio ad mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

in hoc eodem articulo in re sponfione ad primum dicitur quod non distinguuntur sicut species unius generis, sed sicut substantia & accidentis.

Ad hoc breuiter dicitur, quod conuenientia in genere non affir- matur in litera simpliciter, sed cum specificatione, in quantum utrumque importat defectum debiti ordinis. hoc est enim conuenire in genere analogo mali, dum utrumque ex parte uersionis in mali ratione conuenit aliter tamen, & aliter: quia in mortali est auersio si impliciter, hic secundum quid. Cum hoc tamen fiat, quod distinguuntur genere ex parte obiecti, & quod ordinem habeant inter se, sicut substantia, & accidentis, ut patet ex dictis.

In responsione ad tertium, dubium occurrit, quo pacto uerum sit, quod ueniale per se disponit ad mortale, cum non nisi per quantum consequentiam, uel reuocando prohibens concurrat, ut in corpore articuli dictum est. Quo enim per consequentiam ab alio quod emanat per accidens deriuatur: & similiter remouens prohibens mouet per accidens.

Ad hoc dicitur, quod licet intendit, quod ueniale per se disponit primo tantum modo: quia illa dispositio est per modum similis, ut patet in exemplo allato de uerbis locosis. eiusdem namque speciei sunt secundum se uerba iocosa minus amara, ut uelut obiectum peccati uenialis: & in maxime amata, ut sunt obiectum peccati mortalis ex parte agentis. Dicitur autem per quantum consequentiam ad mortalem ex parte agentis: quia non est dispositio necessaria ad tale appetitum cum auersione simpliciter, sicut necessitat ad similem appetitum locandi absolute: sed quando est intentio tale, nam est conlequi, ut appetitus in tale mortale trahatur. Sicut autem disponere non est omnino extra per se disponere, quia actibus animi disponere ad similes conuenit per se per suam propriam naturam, & uirtutem, quamuis aliquid imperfecti habeat: quia non sunt similes in auersione isti actus uenialis actui mortali, ad quem propter auersionem dicitur, per consequentiam quandam dicitur disponere: ita quod ueniale in quantum simile ex parte conuer-

tionis, disponit per se in quantum uero dissimile ex parte auersionis, disponit secundum quantum consequentiam ad id mortale ex parte agentis. Secundus autem modus licet possit dici per se, quia quasi auersio similis generice est auersioni, ac per hoc per se etiam disponit ad illam, aut tamen non recedens a formali sermone, & fundamento, dicitur quod est per accidens, quia cum stabiliter, quod peccatum genus, & speciem ac per hoc naturam suam in ordine ad obiectum sortitum est, quod causat peccatum ex parte auersionis, ponit causare illud ut remouens prohibens, quia remouet subiectionem Deo prohibentem animum ferri in obiectum contra rium Deo. Tu tamen potes distinguere, & dicere, quod ueniale ex genere ad mortale ex agente disponit per se ex parte conuersionis ad commutabile bonum: ad mortale uero ex genere disponit remouendo prohibens quo ad conuersionem. & per se quod ad auersionem secundum consequentiam, ut in primo modo declaratum est. Et hinc habemus quantum a ueniale consuetudine cauendum sit, cum tot modis, & illis periculis disponant ad mortale, propter quod frequentibus contritionibus non superficite nus singula secundum suas spes distinguenda sunt, ne habitus nobis in illis, occurrentes tentationes animos dispositos propinque ad mortale inueniant.

tus: sed peccatum ueniale est dispositio ad mortale, ut dictum est. *ergo ueniale peccatum potest fieri mortale.

SED CONTRA. Ea que differunt in infinitum, non transmutantur in inuicem: sed peccatum mortale, & ueniale differunt in infinitum, ut ex predictis patet: ergo ueniale non potest fieri mortale.

RESPON. Dicendum, quod peccatum ueniale fieri mortale, potest tripliciter intelligi. Vno modo sic quod idem actus numero primo sit peccatum ueniale, postea mortale, & hoc esse non potest, quia peccatum principaliter consistit in actu uoluntatis, sicut & quilibet actus moralis: unde non dicitur unus actus moraliter, si uoluntas mutetur, quamuis etiam actio secundum naturam sit continua. Si autem uoluntas non mutetur, non potest esse quod de ueniale fiat mortale. alio modo potest intelligi, ut id quod est ueniale ex genere, fiat mortale, & hoc quidem possibile est, in quantum constituitur in eo finis, uel in quantum refertur ad mortale peccatum sicut ad finem, ut dictum est. * Tertio modo potest intelligi ita: quod multa uenialia peccata constituunt unum peccatum mortale: quod si sic intelligatur, quod ex multis peccatis uenialibus integraliter constituatur unum peccatum mortale, falsum est. Non enim omnia peccata uenialia de mundo possunt habere tantum de reatu, quantum unum peccatum mortale. quod patet ex parte durationis: quia peccatum mortale habet reatum penę eternę, peccatum autem ueniale reatum penę temporalis, ut dictum est. * Patet etiam ex parte penę damni, quia peccatum mortale meretur carentiam uisionis diuinę, cui nulla alia pena comparari potest, ut Chrysostomus dicit. * Patet etiam ex parte penę sensus, quantum ad uerum conscientię, licet forte quantum ad penam ignis non sint improprietationabiles penę. Si uero intelligatur, quod multa peccata uenialia faciunt unum mortale dispositiue, sic uerum est, sicut su-

per questionis octauę simoniacę articuli quartum. Or. 4. eiusdem 88. quod occurrunt illa uerba literę notanda, licet forte quantum ad penam ignis, non sint improprietationabiles penę. Dixit hoc, quia cum utriusque, scilicet mortalis, & uenialis pena ignis sit intensiue finita, & omnis finiti ad omnem finitum sit aliqua proportio, consequens est, ut penę utriusque quantum ad ignem, sint proportionabiles. Et hoc est dicere, quod non est in finitis excessus inter penam ignis pro mortali, & pro ueniali: immo procedendo iuxta doctrinam 8. Physicorum possent multiplicari penę uenialium, ut simul iunctę excedant penam unius mortalis, de hac sola pena loquendo, Nec, forte, est dubitans, sed non determinans.

ARTICVLVS IIII. Verum peccatum ueniale possit fieri mortale.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod peccatum ueniale possit fieri mortale. Dicit enim Aug. exponens illud Ioan. D. Qui incredulus est filio, non uidebit uitam. Peccata minima, id est, uenialia si negliguntur, occidunt: sed ex hoc dicitur peccatum mortale, quia spiritaliter occidit animam. ergo peccatum ueniale potest fieri mortale.

¶ 2. Præ. Motus sensualitatis ante consensum rationis est peccatum ueniale, post consensum uero est peccatum mortale, ut supra dictum est. * ergo peccatum ueniale potest fieri mortale.

¶ 3. Præ. Peccatum ueniale, & mortale differunt, sicut morbus curabilis, & incurabilis, ut dictum est: * sed morbus curabilis potest fieri incurabilis, ergo peccatum ueniale potest fieri mortale.

¶ 4. Præ. Dispositio potest fieri habitus, & pro ueniali: immo procedendo iuxta doctrinam 8. Physicorum possent multiplicari penę uenialium, ut simul iunctę excedant penam unius mortalis, de hac sola pena loquendo, Nec, forte, est dubitans, sed non determinans.

Super questionis octauę simoniacę articuli quartum.

Or. 4. eiusdem 88. quod occurrunt illa uerba literę notanda, licet forte quantum ad penam ignis, non sint improprietationabiles penę. Dixit hoc, quia cum utriusque, scilicet mortalis, & uenialis pena ignis sit intensiue finita, & omnis finiti ad omnem finitum sit aliqua proportio, consequens est, ut penę utriusque quantum ad ignem, sint proportionabiles. Et hoc est dicere, quod non est in finitis excessus inter penam ignis pro mortali, & pro ueniali: immo procedendo iuxta doctrinam 8. Physicorum possent multiplicari penę uenialium, ut simul iunctę excedant penam unius mortalis, de hac sola pena loquendo, Nec, forte, est dubitans, sed non determinans.

¶ 2. Præ. Motus sensualitatis ante consensum rationis est peccatum ueniale, post consensum uero est peccatum mortale, ut supra dictum est. * ergo peccatum ueniale potest fieri mortale.

¶ 3. Præ. Peccatum ueniale, & mortale differunt, sicut morbus curabilis, & incurabilis, ut dictum est: * sed morbus curabilis potest fieri incurabilis, ergo peccatum ueniale potest fieri mortale.

¶ 4. Præ. Dispositio potest fieri habitus, & pro ueniali: immo procedendo iuxta doctrinam 8. Physicorum possent multiplicari penę uenialium, ut simul iunctę excedant penam unius mortalis, de hac sola pena loquendo, Nec, forte, est dubitans, sed non determinans.

